

Яке екологічне майбутнє Сарненщини?

Місце проживання людей – велика планета Земля – наш рідний дім, де створені для нас особливі сприятливі умови, що допомагають нашому існуванню і життєдіяльності, відкривають вдалі можливості і достатній простір для їх реалізації.

Але кінець XX століття ознаменувався тим, що внаслідок науково-технічної революції і урбанізації навколишнє середовище планети неухильно погіршується через антропогенну діяльність, збільшення дії фізичних, хімічних і біологічних навантажень. Люди вже не спроможні адаптуватися до цих швидких і глобальних змін. Крім того, постала проблема демографічного вибуху й обмеженості природних ресурсів і життєвого простору земної кулі. Сучасна соціо-екологічна криза, що супроводжує катастрофічне погіршення якості життєвого середовища і відповідно зниження рівня здоров'я населення Землі, загрожує не лише подальшому розвитку людської цивілізації, а і її існуванню взагалі. Щоб екологічно вийти, ми повинні розробити й приступити до активної реалізації єдиної глобальної стратегії загальносвітового розвитку, що забезпечить якість життя для цивілізації XXI століття.

До навколишнього середовища людина пристосувалась у процесі еволюції і без цього не виживе, бо воно є одним цілим з її внутрішнім світом. Але протягом останнього століття вона робила його зручним для свого існування. Катастрофічні наслідки цього повною мірою пожинаємо сьогодні. І хоча суспільна думка щодо поганого стану довкілля зростає, у державних законопроектах немає пріоритету еко-

логічної політики. Сьогодні ця криза в районі поглиблюється через комплексну дію групи чинників глобального (як руйнування озонового шару, парникового ефекту) масштабу, що характерні для всієї земної кулі, регіонального (забруднення радіонуклідами землі внаслідок Чорнобильської катастрофи) та місцевого, зумовленого шкідливими викидами в атмосферне повітря стаціонарними та пересувними джерелами, скидами неочищених і недостатньо очищених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти, деградації ґрунту та надходженням у доквілля викидів різних типів неутільзованих відходів. Основними проявами напруги є: забруднення повітря, виснаження і забруднення поверхневих і підземних вод, деградація і токсикація ґрунтів.

Вплив господарської діяльності найвиразніший, вона відразу забруднює повітря. Серед чинників найпоширеніші аерозолі (пил, дим, оксиди вуглецю, сірчистий ангідрид, оксид азоту, вуглеводні і інші речовини). Взагалі в повітрі виявлено до 30 шкідливих речовин, зокрема 8 важких металів. Індекс забруднення атмосферного повітря становить 7,7, що порівнює нас до

країн із високим рівнем забруднення. За даними ВООЗ, Україна в лідерах серед держав Європи за рівнем смертності від цього. Це катастрофа як країни, так і всього регіону. Найбільше (80%) забруднюють атмосферу теплові електростанції. Ім ще до 2015 року треба було скоротити викиди, встановити нове обладнання, але цього не відбулося, їх власники-олігархи не мають коштів. Державі та громадськості потрібно змусити їх це зробити.

Основними забруднювачами повітря в районі є гранітні кар'єри, шкідливі заводи, котельні на твердому паливі, автотранспорт на ди-

груднтових вод, будують на річках греблі, ставки, часто береги забудовують, розорюють, скидають у водні об'єкти неочищені та недостатньо стічні води підприємства. Щороку в річці району скидають майже 6 млн м³ - зворотних вод, із них 3,5 млн м³ - неочищених і 0,4 млн м³ - очищених. Це дані облікованих стічних вод, а скільки не обліковують? Виникає запитання: наскільки достовірні ці дані, коли ж запрацюють очисні споруди на Дослідній станції і в с. Селище, коли запрацюватимуть нові технології на вже працюючих очисних спорудах?

Унаслідок господарської діяльності особливо потерпають річки

світі швидко зникають, а запаси прісної води не безмежні.

Сучасне розуміння водної безпеки не можна сформувати без участі суспільства. Усім потрібно усвідомити, що вода – обмежений ресурс і основний компонент життя. Тут важливо створити єдину систему збору даних задля отримання реальної та надійної інформації щодо екологічного стану поверхневих вод та якісно-кількісного стану підземних.

Небезпеку для людства нині становлять кишкові інфекції, зокрема холера, черевний тиф, дифтерія,

ростання мінеральних та органічних добрив, нестача валування. Нині в районі 15,1% деградованих сільськогосподарських угідь.

Жахливо влянулася на ґрунти Чорнобильська катастрофа, гостроти набуває проблема незаконного добування бурштину та гірничодобувної галузі, а також науково необгрунтоване проведення меліорації. Внаслідок інтенсивних робіт із видобутку та виробництва щелепної продукції змінюють порушують ґрунтово-рослинний покрив. Добування бурштину перетворює землю на марсіанський ландшафт, забруднюючи воду, знищуючи лісові насадження та видове різноманіття в цілому.

Осушення земель із позитивного економічного ефекту змінюється на негативний. У тяжкому стані опинилися не тільки території осушених боліт, а й сільськогосподарські угіддя. Рівень ґрунтових вод знизився в середньому на 1 м і річки стали жертвами зміни режиму стоку, порушилися умови відтворення представників дикої флори та фауни, зменшились площі боліт, багатство болотних видів рослин і тварин.

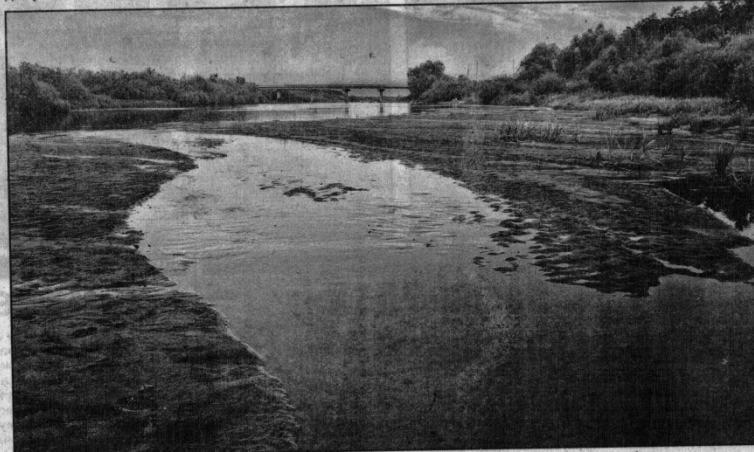
Ще одна гостра проблема Землі – сміттєзвалища та промислові відходи. На території району накопичують приблизно 100 тис. м³ відходів у рік, по 1,0 м³ на кожного мешканця. Сміття звозять у 27 місць їх видалення, із них 20 – небезпечні, та десятки несанкціонованих звалищ, і всі вони забрудню-

ють землю, повітря і воду, особливо підземні горизонти, бо жоден із них не знешкодує фільтрат... Площа, що займають усі сміттєзвалища, – сотні гектарів. На цих територіях могли би рости ліс, сад, пшениця і т.д.

Кожен українець сьогодні повинен дбати про те, щоб передати в спадок дітям і онукам землю, воду, ліси, надра в кращому стані, ніж залишили нам. Але... Готуючи цю статтю, отримала районну Програму охорони навколишнього середовища на 2018-2021 роки, мета й завдання якої – покращення умов життєдіяльності населення та забезпечення екологічної безпеки району. Прочитавши обгрунтовані доцільності програми, подумала: нарешті вирішуватимуть не тільки економічні та соціальні проблеми, а й екологічні. Вивчивши її, зрозуміла, що екологічне майбутнє, на жаль, відкладається на чотири роки. Маю запитання до влади: «Допоки?»...

Валентина БРУСНЯК, провідний інженер служби водних ресурсів Сарненського УВГ.

Фота Василя СОСЮКА.

зельному паливі, деревопереробні підприємства, а також сміттєзвалища. І хоча кількість виробництва зменшилась і повинні бістотно скоротитися викиди шкідливих речовин у навколишнє середовище, проте зі стаціонарних джерел вони зменшилися, а з пересувних зростають і становлять приблизно 50 кг на одну особу. А це сприяє підвищенню кількості загальних захворювань органів дихання і очей, серцево-судинної системи, інфекційних недуг, раку легень.

Наступна особливо гостра екологічна проблема – це нестача чистої питної води. Очевидно, що однією з найголовніших передумов існування й успішного розвитку суспільства є забезпечення його водними ресурсами. Адже вода надає три найважливіші для людства функції: виробництво продукції та побутове водоспоживання.

Ставлення до водних ресурсів на Сарненщині вкрай незадовільне. Останні двадцять років фактично не розчищають замулених річок і вони перетворились на брудні потічки, пересихають. Ця проблема посилюється, що знижуються рівні

в с. Стрільськ (р. Стрільськ), с. Селище (р. Тусталь), с. Зносичі (р. Зносичі), с. Кузьмівка (р. Зульня), с. Яринівка (р. Михайлівка), м. Сарни (р. Радізька), с. Немовичі (р. Руденка), на Дослідній станції (р. Хвоцьова). Великої небезпеки всім водним джерелам заважають радіоактивне забруднення та надмірне використання мінеральних добрив і хімічних препаратів. Річки, джерела й озера все більше забруднюють добривами й отрутохімікатами, що змивають із полів струмки дощової та талої води. Погіршується стан найзахищених водних об'єктів – підземних водозносних горизонтів, які є резервом водозабезпечення населення і галузей економіки.

Особливо забруднені ґрунтові води. А це проблема якісного водозабезпечення жителів сіл. За результатами досліджень, у кожному третьому колодязі вода неясна. У районі зареєстрували одну з найвищих концентрацій нітратів – до 205 мг/дм³ при допустимому вмісті – 50 мг/дм³. Нині переживаємо бум буріння свердловин на воду, проте її підземні запаси стрімко зменшуються. Тому експерти NASA попереджають, що рівень вод у всьому

дептоспіроз, сибірська виразка, туберкульоз. За даними ВООЗ, 80% всіх хвороб пов'язані з недоброякісною водою і порушенням санітарно-гігієнічних норм. Нині від цього у світі щоденно вмирають майже 25 тис. людей. Подальше вживання такої води визначає якість харчових продуктів, нині це особливо тривожить.

Територія району – 2 тис. км². Загальна площа сільськогосподарських угідь становить 64,5 тис. га, у тому числі 30,6 тис. га – меліоровані землі. Основний чинник антропогенного впливу на земельні ресурси – це сільське господарство, промисловість і транспорт. Глобальна проблема ґрунтів – це постійне зменшення вмісту гумусу, рухомого фосфору та калію. Однією з важливих характеристик, що обумовлює родючість, є кислотність ґрунтів. У районі виявлено 75% кислих ґрунтів. Найбільші їх площі на територіях Кричильської (97%), Карпилівської (95%), Чудельської (90%) та Селищенської (88%) сільських рад. Важливо зазначити, що останніми роками на Сарненщині показники якості ґрунтів погіршуються. Причина – їх техногенне забруднення, невикор-

ують землю, повітря і воду, особливо підземні горизонти, бо жоден із них не знешкодує фільтрат... Площа, що займають усі сміттєзвалища, – сотні гектарів. На цих територіях могли би рости ліс, сад, пшениця і т.д.

Кожен українець сьогодні повинен дбати про те, щоб передати в спадок дітям і онукам землю, воду, ліси, надра в кращому стані, ніж залишили нам. Але... Готуючи цю статтю, отримала районну Програму охорони навколишнього середовища на 2018-2021 роки, мета й завдання якої – покращення умов життєдіяльності населення та забезпечення екологічної безпеки району. Прочитавши обгрунтовані доцільності програми, подумала: нарешті вирішуватимуть не тільки економічні та соціальні проблеми, а й екологічні. Вивчивши її, зрозуміла, що екологічне майбутнє, на жаль, відкладається на чотири роки. Маю запитання до влади: «Допоки?»...

Валентина БРУСНЯК, провідний інженер служби водних ресурсів Сарненського УВГ.

Фота Василя СОСЮКА.

ують землю, повітря і воду, особливо підземні горизонти, бо жоден із них не знешкодує фільтрат... Площа, що займають усі сміттєзвалища, – сотні гектарів. На цих територіях могли би рости ліс, сад, пшениця і т.д.

Кожен українець сьогодні повинен дбати про те, щоб передати в спадок дітям і онукам землю, воду, ліси, надра в кращому стані, ніж залишили нам. Але... Готуючи цю статтю, отримала районну Програму охорони навколишнього середовища на 2018-2021 роки, мета й завдання якої – покращення умов життєдіяльності населення та забезпечення екологічної безпеки району. Прочитавши обгрунтовані доцільності програми, подумала: нарешті вирішуватимуть не тільки економічні та соціальні проблеми, а й екологічні. Вивчивши її, зрозуміла, що екологічне майбутнє, на жаль, відкладається на чотири роки. Маю запитання до влади: «Допоки?»...

Валентина БРУСНЯК, провідний інженер служби водних ресурсів Сарненського УВГ.

Фота Василя СОСЮКА.